

Sygn. akt II CZ 63/15

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Grzegorz Misiurek

w sprawie ze skargi W. P.

przy uczestnictwie [...]

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem

Sądu Powiatowego z dnia 30 czerwca 1960r., sygn. akt

V Ns I .../60 wydanym w sprawie z wniosku Prezydium Rady Narodowej

m. Ł. Wydziału Finansowego

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 15 października 2015 r.,

zażalenia uczestnika postępowania A. D.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 22 lipca 2014 r.,

**oddala zażalenie i odstępuje od obciążenia skarżącego
kosztami postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Skargą z dnia 13 lipca 2007 roku W. P. wystąpił przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie, A. W., M. T. oraz F. i M. małżonkom S. z żądaniem wznowienia postępowania w przedmiocie nabycia przez Skarb Państwa w drodze zasiedzenia (przemilczenia) własności nieruchomości położonej w Ł. przy ul. P. Nr [...] prowadzonego w sprawie o sygn. akt V Ns I .../60 i zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Powiatowego w Ł. z dnia 30 czerwca 1960 roku w zakresie 2/8 udziału w nieruchomości i uchylenia przedmiotowego postanowienia w części obejmującej 2/8 udziału we współwłasności opisanej powyżej nieruchomości.

Udział ten miał nabyć jego poprzednik prawny B. P. umową sporządzoną w formie aktu notarialnego nr .../1939 przez zastępcę notariusza T. S. w dniu 29 sierpnia 1939 r. i jak podał, wprowadzenie go w posiadanie przedmiotowej nieruchomości nie nastąpiło ze względu na wybuch wojny.

W trybie art. 609 k.p.c. Sąd Rejonowy zarządził publikację ogłoszenia celem wezwania zainteresowanych do uczestnictwa w sprawie. A. D. zgłosił swoje uczestnictwo w sprawie. Swoje prawa wywodził z udziału odziedziczonego po babce D. G., która umową w formie aktu notarialnego nr .../1939 z dnia 15 lipca 1939 r. sporządzonego przez notariusza J. A. nabyła udział 3/16 części nieruchomości położonej przy ul. P. [...].

Postanowieniem z dnia 19 listopada 2012 r. Sąd Rejonowy odmówił dopuszczenia A. D. do udziału w sprawie wskazując, że wnioskodawca nie wykazał, iż wynik postępowania dotyczy jego praw, a zatem nie wykazał interesu prawnego w dopuszczeniu do udziału w sprawie. Zażalenie wnioskodawcy na powyższe postanowienie zostało odrzucone przez Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 2 stycznia 2013 r. z uwagi na jego nieopłacenie.

Pomimo prawomocnej odmowy dopuszczenia do udziału w sprawie A. D. ponownie w piśmie procesowym z dnia 24 stycznia 2013 r. zgłosił swe uczestnictwo w sprawie i jako uczestnik był reprezentowany przez swego pełnomocnika na rozprawie w dniu 15 kwietnia 2013 r.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy oddalił skargę W. P. z uwagi na brak ustawowej podstawy wznowienia oraz jako pochodzącą od osoby nieuprawnionej.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego w Ł. wywiódł A. D., którą Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 22 lipca 2014 r. odrzucił, jako niedopuszczalną. Stanął na stanowisku, że w sprawie nie doszło do wniesienia w toku postępowania przez A. D. skargi o wznowienie postępowania. Żadne bowiem z wniesionych przez niego pism nie miało takiego charakteru i nie spełniało warunków tego środka zaskarżenia. W tym stanie rzeczy przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego w zaskarżonym wyroku była tylko i wyłącznie skarga o wznowienie postępowania wniesiona przez W. P., dotycząca jedynie udziału wynoszącego 2/8 w prawie własności przedmiotowej nieruchomości, którego to udziału właścicielem, według swoich twierdzeń, miałby być W. P. Zaskarżone orzeczenie w żaden więc sposób nie dotyczyło udziału, do którego prawa rościł sobie A. D.

Sąd Okręgowy podniósł, że sam apelujący nie rościł sobie pretensji do udziału w nieruchomości należącego do W. P. Zarzuty podniesione w apelacji prowadzą zatem do zakwestionowania treści orzeczenia w interesie i na korzyść W. P.. Apelacja taka jest niedopuszczalna, zgodnie bowiem z zasadą *gravaminis* tylko strona pokrzywdzona orzeczeniem sądu pierwszej instancji posiada uprawnienia do jego zaskarżenia - (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., IV CZ 161/12, LEX nr 1288749).

W zażaleniu na to postanowienie skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Rozpoznanie sprawy przez sąd pierwszej instancji w niewłaściwym trybie stanowi uchybienie procesowe, które nie powoduje nieważności postępowania, chyba że niezachowanie właściwego trybu doprowadziło do sprzeczności składu sądu orzekającego z przepisami prawa lub do orzeczenia przez sąd rejonowy w sprawie, w której sąd okręgowy jest właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu (art. 379 pkt 4 i 6 k.p.c.). Uchybienie, którego dopuścił się Sąd pierwszej instancji polegało jedynie na wydaniu orzeczenia w niewłaściwej formie tj. wyroku zamiast postanowienia. Uchybienie to nie wywarło wpływu na wynik sprawy,

gdyż poza tym zostały zastosowane właściwe przepisy dotyczące postępowania nieprocesowego.

Rozpoznanie sprawy przez Sąd pierwszej instancji nie spowodowało ograniczenia uprawnień stron, ani nie miało wpływu na treść orzeczenia, nie pozbawiło uczestnika możliwości obrony jego praw, ponieważ obecny na rozprawie pełnomocnik mógł w jego imieniu zgłaszać wnioski, roztrząsać przebieg i wyniki postępowania, a także zwracać uwagę na nieprawidłowości.

Istotną kwestią była natomiast ocena, czy skarżący posiadał *gravamen* do zaskarżenia orzeczenia sądu pierwszej instancji. Powołany w zażaleniu pogląd odwołujący się do postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1998 r., II CKN 699/98 (LEX nr 50712), jest nieaktualny wobec zapatrywań wyrażonych w uchwale składu siedmiu sędziów – zasadzie prawnej – Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r., III CZP 88/13 (OSNC 2014, nr 11, poz. 108, por. także np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2015 r., I CZ 122/14, LEX nr 1663124 i z dnia 21 czerwca 2012 r., II CSK 509/11, LEX nr 1229958).

W postępowaniu nieprocesowym trzeba odróżnić to, czy dany podmiot jest zainteresowany wynikiem sprawy i wobec tego może być uczestnikiem postępowania (art. 510 § 1 k.p.c.), od tego, czy podmiot ten, jako pokrzywdzony, może wnieść środek zaskarżenia. W sytuacji, w której zainteresowany wstępuje do sprawy i wnosi apelację od postanowienia sądu pierwszej instancji, odrębnego badania wymaga przesłanka, czy skarżący jest zainteresowanym i może być uczestnikiem, a w razie pozytywnej oceny w tym zakresie, czy orzeczenie jest dla niego niekorzystne i czy może wnieść apelację. U podstaw przesłanki „zainteresowania” jako warunku wzięcia udziału w sprawie (art. 510 § 1 k.p.c.), jak również „pokrzywdzenia” jako przesłanki zaskarżenia orzeczenia, leży idea potrzeby uzyskania ochrony prawnej (interesu prawnego w jej uzyskaniu).

W sprawie, przedmiotem rozpoznania Sądu Rejonowego była skarga W. P. o wznowienie postępowania w zakresie udziału 2/8 własności nieruchomości, który, według twierdzeń składającego skargę o wznowienie, miał przypadać jego poprzednikom prawnym. A. D., który, jakkolwiek brał udział w postępowaniu, nie wniósł własnej skargi o wznowienie postępowania, która miałaby dotyczyć udziału osób, od których według swoich twierdzeń wywodzi obecnie legitymację. Taka

skarga tj. dotycząca wznowienia postępowania w zakresie udziału osób, co do których następstwo prawne wywodzi A. D., nie była przedmiotem rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd uzależniający uprawnienie do wniesienia środka zaskarżenia od istnienia gravamen, czyli pokrzywdzenia strony orzeczeniem sądu niższej instancji. Pokrzywdzenie to polega na niekorzystnej dla strony różnicy między zgłoszonym przez nią żądaniem a sentencją orzeczenia, wynikającej z porównania zakresu żądania z treścią rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1936 r., C III 1030/35, OSN 1937, Nr 1, poz. 11, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 października 1950 r., ŁC 990/50, PIP 1950 nr 2, s. 359, uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1997 r., I CKN 57/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 166, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, LEX nr 50615, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2003 r., I CKN 382/01, LEX nr 109434, czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., II CZ 22/06, LEX nr 196615). Uczestnik postępowania nie jest więc uprawniony do wniesienia środka odwoławczego wyłącznie na korzyść innego uczestnika postępowania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 kwietnia 1987 r., I CKN 57/97, OSNC 1997, nr 11, poz. 166).

W sprawie, A. D. nie ma więc gravamen do zaskarżenia wyroku w interesie innego uczestnika tj. W. P. w zakresie udziału, do którego W. P. zgłaszał swoje prawo. W zakresie zaś udziału osób, co do których A. D. twierdzi, że jest ich następcą prawnym, nie została natomiast złożona skarga o wznowienie postępowania oraz nie wydano żadnego orzeczenia.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

